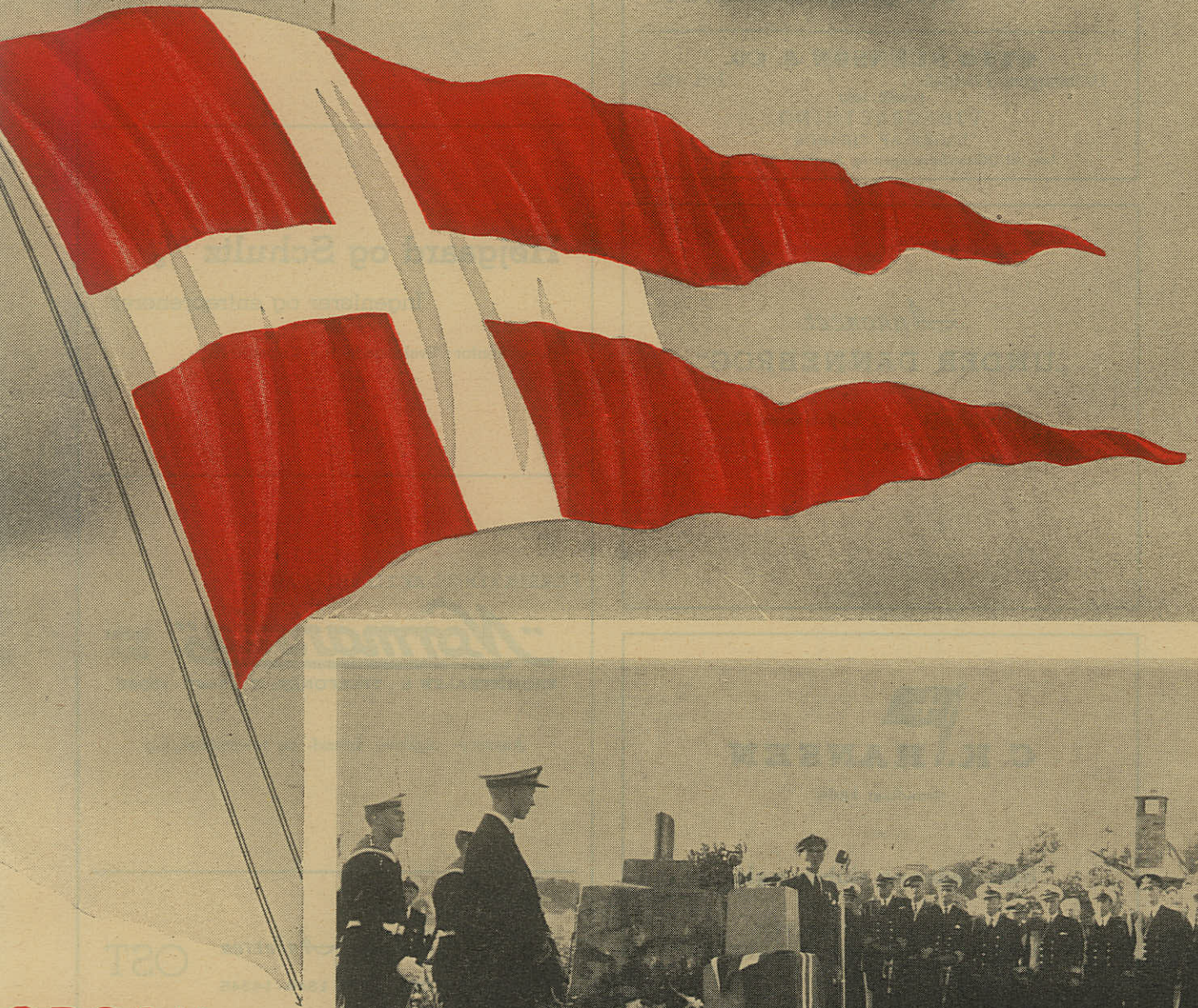
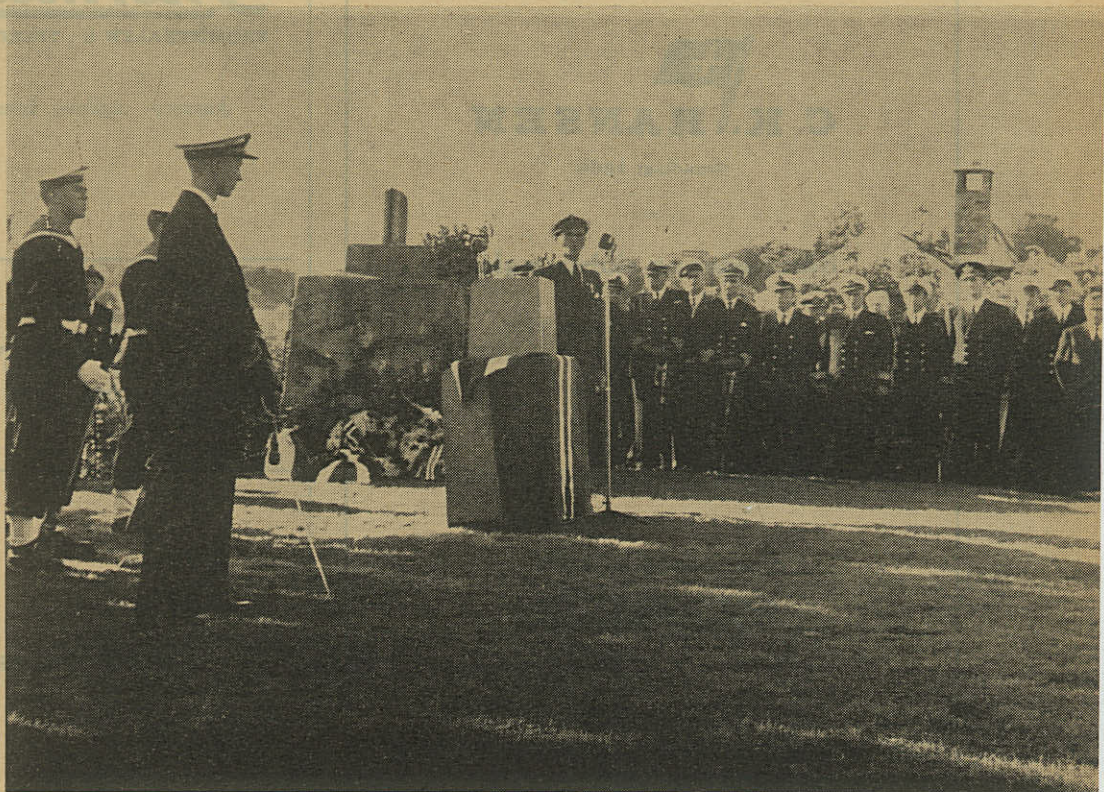


UNDER DANNEBROG



ORGAN
FOR
SØVÆRN
OG
SØFART

Hefte IV - Novbr.
45. aarg. - 1958



Fra mindefesten ved P. N. Sollings varde paa Bieodden i Grimstad.

Marineforeningens formand, kommandør *G. de Lichtenberg*, taler. Paa formandens venstre side ses den norske og den danske Orlogsflaades repræsentanter, orlogskaptajnerne *Moe* og *Dahlerup* — mellem dem skimtes Marineforeningens landssekretær, fuldmægtig *Honnens de Lichtenberg*.



MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

JESPER CHRISTENSEN & CO. Vin en gros
Herluf Trollesgade 23 . København K.

^{A/s} **Em. Z. Svitzers**
Bjergnings=Entreprise

OTTO SUENSON & CO.
Dronningens Tværgade 7 Telf. 482
Grundl. 1880
VINFORRETNING
LAGER AF CIGARER
Lev. til Officersforeningen og Søofficersforeningen

Annoncer
„UNDER DANNEBROG“

Amaliegade 22 . København K
Central 611


C. K. HANSEN

Grundlagt 1856

★

Skibsreder og skibsmægler

Agent for regelmæssige linier
Befragtning . Klarering . Spedition
Havari-, assurance- og I. A. T. A.-agent

★

14 tramp-, cargoliner- og tankskibe 154.000 ts. dw.

★

Korresponderende reder for

! DANNEBROG !

AMALIEGADE 35 . KØBENHAVN K.

Telf. Central 72 (18 linier) . Rigs 13 (2 linier)

Telgr.-adr: »HANSEN« . Fjernskriver nr. 2501 & 2502

HEDE NIELSENS FABRIKER %

HORSENS - Telefon 2 47 11

Højgaard og Schultz ^{A/s}

Ingeniører og entreprenører

Hovedkontor: Evaldsgade 9 - København

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET

„Normannia“

Stiftet
1916

TROMMESALEN 5 . TELEFONER: C. 13447 - 10068

Ansvars-, ulykkes-, brand- og tyveriforsikring

J. Chr. Andersen

OST

VIMMELSKAFTET 41 . TLF. 1345-14345

Dansk Industri Syndikat



Peter Norden Sølling

Den unge dansk-norske søofficer, der indførte en sødygtig lodsbaadstype i Norge — og senere som ældre kommandør og waterskout i København øvede en betydelig humanitær indsats som grundlægger af sømandsstiftelsen »Bombebøssen«.

Af G. Honnens de Lichtenberg.

Tæt under Frelser Kirkes smukke, snoede spir ved den idylliske Christianshavn Kanal i København ligger stiftelsen »Bombebøssen«s sammenbyggede kompleks bestaaende af en ældre bygning opført efter tegning af *Bindeshøll* og en ny, tegnet af stifteren, kommandør *Peter Norden Søllings* tipoldebarn.

Her hygger de gamle søulke sig i den nye del af komplekset, medens den gamle bygning nu som marineanneks rummer institutioner som *Redningsvæsenet*, *Søtransportvæsenet*, *Det maritime Hjemmeværn* og *Kvindelige Mariners Korps*. Ud mod Kanalen prydes den gamle »Bombebøsse« af et smukt portrætre relief af kommandør *Sølling*:

»Bombebøssens Stifter,
Sømandens Velgiører«

lyder inskriptionen under det i 1888 afslørede relief, samme aar, som det allernaadigst behagede *Hans Majestæt Kongen* at tillade, »at *Sømandsstiftelsen Bombebøssen* heri Staden maa hejse Dannebrogflag med Split og Bogstaverne BB i øverste højre Hjørne af Flaget paa Stiftelsens Bygning«.

Stiftelsens navn og virke er kendt af mange, ikke mindst indenfor søfartskredse. Talrige gaver og ogsaa bøder finder vej til stiftelsen, og man vil saaledes huske, at der i *Henrik Hertz'* skuespil »Sparekassen« stilles forslag om at skænke den meget omtalte arv til *Bombebøssen*.

I Danmark, hvor *Bombebøssen* er blevet til en betydningsfuld velgørende institution til gavn for gamle søfolk, vil det maaske være paa sin plads at høre lidt om stifteren i anledning af hans 200 aarsdag, ikke mindst om hans betydningsfulde indsats i norsk søfarts historie.

Peter Norden Sølling fødtes i Christianssand i Norge 13. sept. 1758, hvor faderen som søofficer var indrulleringschef. Aaret efter flytter familien til Danmark, hvor samlivet mellem forældrene ophører, og moderen med børnene flytter til Nyborg. Sønnen blev i 1764 indskrevet som volontær kadet, i 1771 blev han kadet og i 1776 secondlieutenant i søetaten.

Allerede i 1774 kom han — 16 aar gammel — ud paa sit første koffarditogt og side om side med sin tjeneste i orlogsflaaden var *Sølling* meget aktiv som navigator i Kinaskeibene. *Asiatisk Comp.* beskæftigede paa den tid ogsaa mange søofficerer, og *Sølling* tjente i mange aar i denne fart som henholdsvis styrmand, overstyrmand og skibsfører.

At han allerede som ung interesserede sig for andet end det egentlige sømilitære ses af, at han efter et nødhavnsophold i Thorshavn fremsatte forslag om indsættelse af fortøjningsringe i klipperne til brug for skibe under ophold i de færøske havne samt til et ordnet lodsvæsen her.

Navnet *Peter Norden Sølling* har en god klang i Norge, thi i dette søfartsland har han ogsaa sat sine spor — her i en mere praktisk form mod hans humanitære indsats i Danmark.

Under sine talrige rejser langs den norske kyst havde han set, hvorledes de norske lodser og i det hele taget den norske fiskerbefolkning betjente sig af aabne og daarlige

baade, hvilket igen var aarsag til mange ulykker og megen fattigdom. Han paapegede saaledes, at Nordsøens fiskerigdom ikke blev udnyttet fuldt ud, da datidens usle, aabne baade ikke kunne holde søen i dage og nætter. Til sin ven, digteren *Baggesen*, skriver han saaledes om de daarlige lodsartøjer: »hvert Aar drukner mange Lodser, i nogle Havne fik aldrig Lods Kirkegaards Begravelse — Skibe forliste totalt, fordi Lodsen ej kunde møde dem i Søen i rasende Storme og Søgang —.«

I 1798 hjemførte *Sølling* fra England en af de saakaldte »Peters Baade«, en velsejlende og velegnet, overdækket lodsbaad, som han havde købt for egen regning.

Trods megen modstand lykkedes det at faa bevilling til bygning af de 3 første lodsbaade efter den hjembragte model, og i 1799 sejlede han selv den første op til Norge, hvor han nu gjorde sømilitær tjeneste til 1814.

I denne periode virkede han med stor energi og utrættelig ildhu — trods megen modstand og manglende forstaaelse — for sine planer om bedre lods- og fiskefartøjer paa Norges kyst.

Svenør-lodserne og mange andre lodser ydede modstand mod de store nye baade, men under sin tjeneste som chef for kystforsvaret mellem Østerrissør og Christiania i krigen 1808—14 arbejdede han utrættelig for sin nye fartøjstype.

Disse velsejlende baade blev brugt til pakETFart mellem Frederiksværn i Norge og Fladstrand, det nuv. Frederikshavn, og efterhaanden blev der bygget et anseeligt antal af disse hurtigsejlende fartøjer, som i krigens tid var armeret med: 1 stk. 2-punds svingbasse og 4 1-punds falkonetter; kun ét af disse fartøjer blev erobret af englænderne under kanonbaadskrigen.

Efter krigen forblev 4 af disse baade i den danske flaaedes tjeneste:

GRIMSTAD, vagtskib i Store Bælt 1814—15,

TERNEN, karantænefartøj paa Ejderen 1816—19,

HØGEN, vagtskib i Store Bælt 1815—27,

SVALEN, karantænefartøj paa Ejderen 1820—41, senere desarmeret og afgivet til brug for fæstningen Christiansø.

Efterhaanden var modstanden dog brudt, *De Søllingske Lodsbaade* var realiteter, og et stort antal blev anskaffet, dels af staten, dels af private, og der regnes med, at ved begyndelsen af indeværende aarhundrede fandtes der over 600 søllingske lodsbaade i Norge.

I nærheden af Farsund opsattes en marmortavle med følgende inskription: »Kong F. VI gav i Aaret 1805 den første Dæks-Lots Cutter af de nye som Hr. Commandeur Sølling i Aaret 1800 opfandt og indførte blandt Lotser og Fiskere i Norge til Held for Søfarten, Lotseriet og Fiskerierne. Dette Minde sættes af os undertegnede —« og derpaa kom 17 lodseres navne.

I Laurvig findes endnu et par minder om denne pioner: paa Kirkeodden er anbragt en meget svær fortøjningsring, som i daglig tale kaldes »Søllingen«, og paa en stor sten i den af Sølling her anlagte have kan læses:

P. N. Sølling Byggede og Boede Her fra
Aa. 1801 til 1815 og anlagde Haugerne.
Efterkommere skaaner Træerne
42 i disse og 8 i nedre.

Krigsafslutningen i 1814, hvor Tvillingerigerne adskiltes, tvang mange embedsmænd og andre til at træffe det svære valg, hvilket land de nu skulle tilhøre. Længe varede det, inden *Sølling* bestemte sig for Danmark. Kong Frederik VI maatte sande, at *Sølling* trods sine 58 aar stadig var i fuld vigør og meget vital, idet han, da Majestæten ved audiensen antydede, at *Sølling* jo var kommet noget til aars, bad om tilladelse til at lægge uniformskjolen for derpaa at vende en gang vejrmøller salen rundt.

Efter i 1816 at have været paa fiskeri i Nordsøen med en af sine kuttere (GRIMSTAD), ansattes han i 1817 som waterskout i København (sv. til nuværende mønstringsbestyrer).

I aarene efter kanonbaadskrigen 1807—14, hvor den danske handelsflaade led et stort afbræk, vendte danske søfolk i et meget stort antal hjem fra de nedbrydende aar i de engelske »prisonskibe« for arbejdsløse at drive rundt i de større havnebyer, hvor de fristede livet paa kummerligste maade. Netop gennem sin gerning som waterskout havde *Sølling* ganske særlig søfolkens daarlige kaar for øje, og han søgte af alle kræfter at imødegaa disse, først og fremmest ved at skaffe de fornødne pengemidler. Den 2. november 1819, som regnes for stiftelsens fødselsdag, blev det ved allerhøjeste resolution af Kong Frederik VI tilladt ham at indrette en bøsse, hvis bestemmelse skulle være at indsamle bidrag »for i Tiden at anskaffe et Huus, hvor værdige gamle Søfolk, eller de, som Omstændighederne standse i Farten, kunde finde et Tilflugtssted, indtil de atter kunne komme til Søs eller paa anden Maade sættes i Virksomhed«.

I skippiernes laugshus, hvor waterskouten havde sit kontor, blev en 200-punds bombe fra Københavns bombardement i 1807 opstillet som indsamlingsbøsse, og herfra stammer stiftelsens navn. Senere blev bomben flyttet til mønstringsbestyrerens kontor, men da udmønstrede søfolk kun sjældent er ved mønt, var gaverne deri ret sparsomme. Bomben stod derpaa i en aarrække paa Handels- og Søfartsmuseet paa Kronborg. En tilsvarende bombe stod paa indrulleringschefens kontor i Flensborg og senere en mindre paa Sct. Thomas i Dansk Vestindien og paa Christiansø.

Paa Bomben var oprindeligt malet et hus, formentlig stiftelsens første ejendom paa hjørnet af Skvaldergade og Dybensgade (1825—44) med indskriften: *Fri Bolig for Matroser* og over huset følgende linier:

*Med Bomber Skib og Gods og Huus kapseises
Af denne derimod skal Jer en Gaard opreises.*

Pudsigt nok er det tredje ord *Skib* i inskriptionen ikke bogstaveret, men givet ved et lille paamalet skib midt mellem inskriptionens øvrige ord — der efter sigende skal være forfattet af *Sølling* selv.

I dag staar den gamle bombe smukt restaureret i sin oprindelige skikkelse i en montre i porten til stiftelsens nye bygning i Dronningensgade.

Søllings tanke med en indsamlingsbøsse af denne art var den gang ikke kendt herhjemme, i dag finder vi den videreført gennem den række af minebøsser, som *Sømandsforeningen af 1856* og *Marineforeningen* har opstillet forskellige steder. Den gamle bombe gav et godt udbytte, og dette i forbindelse med *Søllings* ihærdighed og paagaenhed for sin hjertesag skaffede mange midler til veje. Der blev afholdt koncerter og aftenunderholdninger til fordel for stiftelsen, som alle gav en god indtægt — det var til en af

disse, at *Oehlenschläger* i 1824 skrev sangen: *Som Sømands Tak*.

I dag er den velfunderede stiftelse et smukt minde om de tanker, som *Sølling* førte ud i livet til gavn for sømandsstanden, og det synes derfor saa naturligt, at man paa forskellig maade i Danmark og Norge ville mindes den gamle kommandør paa 200 aars dagen for hans fødsel. I »Bombebøssen« blev de gamle sømænd trakteret med et festmaaltid, og i Norge havde den kgl. norske Marine, det norske Losvesen og Norges Orlogsforbund i fællesskab arrangeret en mindefest i Grimstad, hvor den første søllingske lodsbaad i Norge blev søsat.

Fra norsk side var der sendt indbydelse til *det danske Søværn*, *det danske Lodsvesen* og *Marineforeningen* til at lade sig repræsentere ved mindefesten, ligesom ogsaa sømandsstiftelsen »Bombebøssen« og familien *Sølling* var indbudt.



Marineforeningens gave til Norges Orlogsforbund — en miniatureudgave af den gamle bombebøsse.

Festdagen den 13. september var begunstiget af et straalende sommervejr, da to norske ministrygere og 4 store losfartøjer anløb Grimstad, hvor baade havn og by var flagsmykket. Om eftermiddagen marcherede alle festdeltagerne med skolegutternes musikkorps i spidsen fra havnekajen gennem den lille by. Forrest kom en skansevagt af orlogsgaster fra ministrygerne, derpaa fulgte festkomitéen med gæsterne fra Marineforeningen, Grimstad kommunes ordfører, befalingsmændene fra de norske orlogsfartøjer sammen med den danske marines repræsentant, orlogskaptajn *Dahlerup*. Processionens største grupper var dog en talrig repræsentation for de stoute norske losere — alle i uniform — samt et stort antal medlemmer af Norges Orlogsforbund, hvoraf deltagerne fra Orlogsforeningerne i Oslo, Frederiksstad og Drammen var kommet til Grimstad om bord i ministrygerne.

Det bemærkedes, at Norges Orlogsforbund nu ogsaa har faaet indført kasket med eget emblem og marineslips med forbundets monogram.

Paa »Bieodden« midt i Grimstad by var der i sin tid rejst en mindesten, thi fra et lille værft her søsattes den første af de søllingske lodsbaade. I dag er stedet overgaaet til privat eje, saaledes at mindestøtten nu staar paa græsplænen i den danske konsul, *Nic. Thomassens* have. Hovedtalerne blev her holdt af den norske lodsirektør *B. Gilhuus-Moe*, der tillige er president for Norges Orlogsforbund, og den danske lodsirektør, kommandørkaptajn *H. C. Ørsted* — begge taler blev udsendt i norsk kringkasting. Derpaa nedlagde orlogskaptajn *Moe* en krans fra den kgl. norske Marine og orlogskaptajn *Dahlerup* fra det danske Søværn. Endvidere henlagdes der kranser fra *Norsk Sjømiliteret Samfund*, *Grimstad kommune*, *Norges Orlogsforbund*. Kommandør *G. de Lichtenberg* lagde *Marineforeningens* krans med rød-hvide blomster. Af andre kranser kan nævnes: *Norsk Losforbund*, *Norske statslovers forening*, sømandsstiftelsen »*Bombøbøssen*« ved direktionsmedlem, overretssagfører *Sølling*, og hyldesten sluttede med, at hans søn, arkitekt *Sølling*, der er kommandørens tipoldebarn, bragte en blomsterhilsen fra slægten.

Efter højtideligheden var den danske konsul vært ved en festlig og hyggelig sammenkomst i sit smukke hjem.

Samme aften afholdtes en festmiddag paa det smukt beliggende Fevik strandhotel under forsæde af Grimstad kommunes ordfører, direktør *Skretting*. Ved denne lejlighed overrakte lodsirektør *Ørsted* en smuk bog om Sølling til Losvesenet. Familien *Sølling* skænkede til samme institution en samling af den gamle kommandørs egenhændige notater m. m. Paa *Marineforeningens* vegne overrakte kommandør *de Lichtenberg* en miniaturegengivelse af den originale bombebøsse fra København, smukt forfærdiget af Københavns afdelingens næstformand, maskinmester *Gjerding*.

Landssekretæren sluttede de mange taleres række med til Grimstad kommune at overrække en serie fotografier i ramme af modellen til den første søllingske lodsbaad i Danmark, der bar navnet GRIMSTAD, denne model staar i dag paa Søofficers-Skolen paa Holmen.

Det blev en straalende fest med et hyggeligt og kammeratligt samvær, hvor de danske gæster faldt godt i lag med de norske værter.

Den næste dag afholdtes en højtidelig mindegudstjeneste i den 900 aar gamle *Fjærre* kirke, som senere meget interessant blev forevist af sognepræsten. Kirkeskibet var en model af *Tordenskiolds* fregat LØVENDAHLS GALEJ, og paa kirkegaarden findes en gravsten over *Tordenskiolds* overstyrmand og maanedsløjtmant *Gross*, og den kendte *Terje Vigen* bauta, hvis eksistens henføres til Grimstad, her hvor Henrik Ibsen som apotekertalering begyndte sin skribentvirksomhed.

Efter et møde mellem repræsentanter for Norges Orlogsforbund og Danmarks *Marineforening* om forskellige spørgsmaal vedrørende rejsningen af mindestenen paa *Tordenskiolds* dødssted i Tyskland sluttede de festlige dage paa Fevik med konsul *Thomassens* hyggelige lunch for de danske gæster.

Det blev nogle straalende dage i den skønne norske efter-sommer, hvor forbindelsen mellem Norge og Danmark blev udbygget ved mødet for at fejre den fælles mindedag, et samvær, der afsluttedes ved en fornøjelig middag i Orlogsforbundets presidents smukke hjem i Oslo.

H. de L.

Mindehøjtideligheden i St. Magleby for kampen ved Falsterbo 20. oktbr. 1808

Sundets Marinekommando og *St. Magleby Menighedsraad* havde den 20. oktober indbudt til en mindehøjtidelighed i den smukke gamle kirke i St. Magleby for kampen ved Falsterbo for 150 aar siden.

Ved denne lejlighed rettede danske kanonbaade under kommando af kommandør *J. C. Krieger* et haardnakket og ødelæggende angreb paa det britiske lineskib AFRICA, der blev saa ilde tilredt i kampen, at det maatte føres hjem til England for her at blive kasseret.

Paa St. Magleby kirkegaard lod kommandør *Krieger*, efter hvem patruljebaaden KRIEGER (adopteret af Rønne by) i dag er opkaldt, rejse et mindesmærke for de 25 af de 28 faldne danske og norske orlogsgæster, der faldt i kampen og blev begravet her.

Blandt de mange fremmødte fra egnen og Søværnet saas *Marineforeningens* gode ven og medlem, provst *Mogens Strunge*, i spidsen for provstiets præster. Endvidere saas ogsaa Amagers personalhistoriker, kommandørkaptajn *H. F. Kiær*.



Udfor mindestøttens frontside ses kontreadmiral, Hs. kgl. Højhed, Arveprins Knud. Til højre ses æreskommandoet med sænket fane — yderst til venstre *Marineforeningens* landssekretær.

Chefen for kystbefæstningen repræsenteredes ved kontreadmiral, Hs. kongelige Højhed *Arveprins Knud*. Da *Arveprinsen* sammen med menighedsraadets formand og kirkeværgeren havde taget plads i koret, førtes orlogsflaget ind, hvorpaa sognepræsten, *Jens T. Lyngsø*, prædikede og først skildrede selve den søkrigshistoriske begivenhed nøje og korrekt for derefter paa den smukkeste maade at minde de faldnes indsats for fædrelandet i tilknytning til dagens tekst. Ganske særligt indtryk gjorde sognepræstens oplysning om, at der til stede ved mindehøjtideligheden var to oldebørn af en af de faldne, en baadsmand fra Sletten, hvis søn fødtes 10 dage efter kampen, der kostede hans far livet. Blandt de faldne var kun én fra egnen, en dragørbo.

Den stemningsfulde gudstjeneste i det skønne og stilrene kirkerum, hvor unge værnepligtige teologer med det røde kors paa busseronnens ærmer viste paa plads, sluttede med, at Arveprinsen efter gammel orlogsskik udtalte et: »Gud bevare Kongen« — hvilket gentoges af den talrige forsamling.

(Blad venligst om til side 7, nederst th.)

Fra Hovedbestyrelsen

I anledning af Marineforeningens æresmedlem, Admiral, Hans kongelige Højhed Prins *Axels* 70-aarsdag den 12. august sendte Marineforeningens formand en lykønskning og hilsen, og herefter modtoges pr. telegram:

Hjertelig tak for den venlige hilsen.

Axel.

Til Marineforeningens æresmedlem, Kontreadmiral, Hans kongelige Højhed Arveprins *Knud* og gemalindes sølvbryllup den 8. september sendte Marineforeningen en blomsterhilsen og modtog herfor arveprinseparrets tak.

Til sølvbryllupsreceptionen var ogsaa indbudt formanden for Marineforeningens Aarhus afd., glarmester *Villy Kyst* og frue, der som gave fra afdelingen, hvor Arveprinsen er æresformand, overrakte en gammel signallanterne med inskription.

Medlem af Marineforeningens hovedbestyrelse, kommandør *Sv. Greve*, fyldte 17. september 1958 60. aar. I formandens fravær overbragte medlem af hovedbestyrelsen fuldmægtig *O. Maegaard* Marineforeningens lykønsknin-ger.

Chefen for Søværnet har under 25. oktober 1958 bestemt, at Marineforeningens landssekretær, fuldmægtig i Redningsvæsenet *G. Honnens de Lichtenberg* og orlogskaptajn SP *J. K. Olsen* indtræder i »Søværnets museumsudvalg af 1956«.

Marineforeningens landsskyttestævne afholdtes den 7. september i Aarhus med denne afdelings skyttelav som arrangør. Marineforeningens formand overværede en del af det omfattende program.

Den 12. november vil mindestenen paa *Tordenskiolds* dødssted i Gleidingen i Tyskland blive afsløret af præsidenten for Norges Orlogsforbund, losdirektør *Gilhuus-Moe*, og Marineforeningens formand, kommandør *G. de Lichtenberg*. Norges og Danmarks Søværn vil ved denne lejlighed være repræsenteret af kontreadmiralerne *Andresen* og *Linde*. Højtideligheden finder sted kl. 1200 og vil blive gengivet af statsradiofonien.

I tilslutning til det i forrige nr. af medlemsbladet meddelte program for Marineforeningens Sendemandsmøde i Rønne den 23. og 24. maj 1959 er allerede modtaget bestillinger paa køjereserveringer fra flere sendemænd fra forskellige dele af landet.

Hovedkontoret modtager fortsat køjebestillinger til denne forhaabentlig straalende tur til »Østersøens Perle«; det er bedst at sikre sig i tide.

Se iøvrigt det foreløbige program paa side 6 i UNDER DANNEBROG'S Juli-nr. 1958.

Det store lotteri til fordel for fregatten JYLLAND blev desværre en skuffelse. Trods megen ihærdighed og store anstrengelser fra mange sider, ikke mindst gjorde Marineforeningens forskellige afdelinger en stor indsats, saa indkom der kun ca. 450.000 kr. — langtfra det, der var anslaaet og sat som maal.

Og dermed er den gamle fregats skæbne fortsat uvis —

Marineforeningens jubilarstævne paa Holmen den 31. august 1958

Godt 200 gamle orlogsgaster var mødt op ved Værftsbroen paa Holmen, da Marineforeningens landssekretær formerede en parade for Marineforeningens formand, kommandør *G. de Lichtenberg*, der hilste paa alle de gamle gutter og bød velkommen til stævnet — de ældste fra aargang 1903.

Ogsaa chefen for Flaadestationen, kommandør *Axel Schmidt*, bød de mange fremmødte velkommen og takkede for deres trofasthed overfor Søværnet.

Derpaa holdtes en kort andagt af en værnepligtig teolog i »bassetøj«, en stemningsfuld indledning til den paafølgende kransenedlægning ved mindestenen for Søværnets faldne under besættelsen. Efter fotografering af de mange deltagere marcheredes med Marineforeningens Københavns afdelings store og dygtige musikkorps til Kasernen. Her var der skafning — rigtig biksemad, som vi husker den fra de unge dage ombord, og det var uanedede portioner, der gled ned under hyggelig samtale med gamle kammerater, som man ikke havde set i mange aar.



Kransenedlægningen ved mindestenen paa Holmen.

Det var svært for de, der absolut ville holde tale, at skære igennem, for alle var saa optaget med snakken mand og mand imellem. Der var rigtig gensynsglæde, og mange minder blev gravet frem.

Turen gik nu med »Havnens Motorfærge«s store baade til Højbro, hvorfra der kun var faa skridt til Nicolaj Kirkebygning. Her blev Orlogsmuseets righoldige og uhyre interessante udstilling forevist af kontorchef *Munthe af Morgenstjerne*; det var virkelig en oplevelse at se de mange smukke modeller og andre sager fra vor orlogsflaade; det er en god ting, at alt dette efter saa mange aars bortgæmsel atter er kommet frem og er blevet gjort tilgængeligt.

Efter besøget her var musikkorpsset mødt igen, og med det i spidsen marcherede vi under fuldmægtig *Honnens de Lichtenbergs* kommando til mindeankeret ved Nyhavn, hvor Marineforeningens formand og viceformanden for den svenske marineforening *Flottans Måns Hälsingborg* afdeling, kaptan *Greve Hamilton*, nedlagde krans. Derpaa gik marchen videre til Havnegade-kajen, hvor alle de mange søgutter kom om bord i SCT. IBB, og medens middagen blev serveret, sattes kursen mod Hälsingborg.

I den svenske sundby blev der gjort landgang for at bese den smukke marinestue, men snart efter gik vort skib hjemad mod Kongens København.

Det var med stor glæde og taknemlighed, at vi ved landgangen tog afsked med Marineforeningens formand, landssekretæren og de flinke hjælpere, som intet havde skyet for at gøre dagen god og festlig for os; vi bringer dem alle en hjertelig tak for den velarrangerede og meget vellykkede jubilæumsdag.

Victor Breinholdt, 1592/1903.

Hollandsk flaaebesøg i særlig anledning

I oktober maaned lagde en hollandsk eskadre ind ved Langelinie. Eskadren bestod af krydseren DE ZEVEN PROVINCIE, jageren GELDERLAND, fregatten VAN ZIJL og u-baaden TIJGERHAAL.

Aarsagen til besøget var dels traditionel høflighed og dels, at det den 29. oktober var 300 aar siden, at den hollandske flaaede kom København til undsætning under krigen mod svenskerne.

Svenskekongen *Karl Gustav's* belejring af København begyndte den 11. august 1658, og situationen blev snart alvorlig for byen, hvor kong *Frederik III* netop havde udtalt, da han blev raadet til at flygte til Norge eller Holland: »Jeg vil dø i min rede«. Byens chancer for at overleve belejringen var kun smaa, idet den næsten helt var blottet for regulære tropper. Disse laa for størstedelens vedkommende i kvarter paa Sjælland og var blevet afskaaret fra København ved et hurtigt svensk fremstød. Dertil kom, at fæsningsværkerne var i uorden, levnedsmiddelforraadene var minimale, og manglen paa brændsel begyndte at gøre sig gældende.

Det var saaledes ikke særlig lyse udsigter, byen og dens indbyggere havde, da der den 22. oktober kom bud om, at en hollandsk flaaede under admiral *Opdam* var ankreret op i Hornbækbugten. Begejstringen var uden ende, da man i den indesluttede by hørte de gode nyheder. *Karl Gustav* havde utvivlsomt haft til hensigt at forsøge en storm paa København, før hjælpen naaede frem, men uvist af hvilken grund lod han det gunstige tidspunkt passere, og den 29. oktober banede hollænderne sig efter en haard kamp med den svenske flaaede vej gennem Øresund og naaede ved aftenstid ind til Københavns havn. Flaaden medbragte tropper, vaaben og proviant, og byen var foreløbig reddet.

Den længe ventede storm paa København blev først iværksat af svenskerne den 10. og 11. februar 1659, men angrebet blev afværget, og trods denne dansk-hollandske sejr fortsattes belejringen af byen, som snart atter led meget under manglen paa fødemidler. Men endnu en gang lykkedes det København at faa undsætning, den 3. juli 1659 slog en forenet dansk-hollandsk flaaedeafdeling sig igennem og tilførte byen store mængder proviant.

Først i 1660 blev belejringen af København efter *Karl Gustavs* død den 12. februar opgivet, og freden blev afsluttet i København den 26. maj 1660.

Paa selve aarsdagen for slaget nedlagde den hollandske admiral en krans ved mindeankeret i Nyhavn og derefter sammen med den danske flaaedes chef, viceadmiral *Hans Nyholm*, en krans i Holmens kirke for de hollændere, der faldt under slaget i Sundet. Der holdtes i kirken en kort gudstjeneste paa dansk og hollandsk.

Handels- og Søfartsmuseet paa Kronborg havde i anledning af 300-aarsdagen for søslaget i Sundet arrangeret en baade smuk og interessant udstilling af billeder fra dette slag.

Om bord paa det hollandske skib STAVOREN befandt

sig den hollandske maler *Willem van de Velde* den ældre, som tegnede en række skitser fra slaget og senere udførte en mængde billeder fra den blodige dyst. Det er første gang, at saa mange af disse har været udstillet paa ét sted.

Paa udstillingen ses desuden en række dokumenter og breve — vigtige primære kilder til kampens historie — samt forskellige vragsstumper. Denne interessante separat-udstilling vil i de kommende uger vække stor opmærksomhed.

Den 1. november overrakte en deputation fra Marineforeningens hovedbestyrelse om bord i den nederlandske krydser DE ZEVEN PROVINCIE, der var flagskib i den hollandske eskadre, der besøgte København, Marineforeningens Æresanker med speciel inskription i anledning af 300 aars dagen for den hollandske orlogsflaaedes hjælpende indsats overfor Danmark ved kampen i Sundet 1658.



Commodore *Cool* mellem MF's hovedkasserer, OK *Janus Sørensen* og fuldmægtig *Maegaard*.

Marineforeningens repræsentanter blev modtaget med stor venlighed og gæstfrihed. Fuldmægtig *Maegaard* gav paa engelsk udtryk for foreningens beundring og respekt for den nederlandske orlogs- og handelsflaaedes virke og udtrykte de bedste ønsker for Hollands Dronning og den hollandske flaaede.

Eskadrechefen, Commodore *P. Cool*, takkede for Marineforeningens smukke æresanker; det ville sammen med det medfølgende diplom blive ophængt i skibet som et synligt udtryk for det gode forhold mellem de to nationer. Eskadrechefen, der er meget interesseret i danske forhold og ofte gæster vort land, var meget optaget af at høre om Marineforeningens virke og modtog med glæde opfordringen til at blive korresponderende medlem af Danmarks Marineforening.

(Fortsat fra side 5)

Paa kirkegaarden var opmarcheret et æreskommando med fane og i tilslutning hertil en lille trop af maritime hjemmевærnsgæster. *Arveprinsen* indledte kransnedlægningen med Kystbefæstningens krans, medens æreskommandoen præsenterede gevær, og fanen sænkedes. Ogsaa fra menighedsraadet lagdes der krans, ligesom Marineforeningens landssekretær i sin egenskab af flotillechef for det maritime hjemmевærn paa Amager og repræsentanter for hjemmевærnskompagni Dragør-St. Magleby lagde krans.

Den smukke og værdige højtidelighed sluttede med, at en hornblæser paa hver side af mindestenen blæste det gamle taptosignal — det var Søværnet af i dag, der sammen med menigheden paa en smuk maade mindedes fortidens heltmodige indsats.

En kommandohejsning

Endnu en milepæl paa det danske søforsvars vej fremover blev passeret den 16. september 1958, da den første danskbyggede undervandsbaad efter krigen, undervandsbaaden DELFINEN, hejste kommando.

Undervandsbaaden har i den senere tid gennemgaaet en del prøver, der har været grundlaget for den første bedømmelse af baaden. Disse prøver, der alle har været overfladeprøver, er nu saa vidt fremskredne, at de afsluttende prøver, der skal kvalificere baaden til dens egentlige anvendelse, kan paabegyndes.

Ved kommandohejsningen udtalte DELFINENs chef, orlogskaptajn *F. S. Thostrup*, følgende:

»Kommandohejsningen i dag i undervandsbaaden DELFINEN er en mærkedag, ikke blot for undervandsbaadsafdelingen, men for hele Søværnet.

Indtil den anden verdenskrig fik Søværnet bygget de fleste u-baade paa Orlogsværftet, som i aarens løb har leveret en række gode undervandsbaade, særdeles velegnede til danske forhold. Den sidste serie var de 4 baade af HAVMANDEN-klassen. De blev bygget lige før begyndelsen af den anden verdenskrig og sænket paa Holmen den 29. august 1943.

Efter krigen maatte vi begynde at bygge undervandsbaadsvaabnet op fra bunden. Det lykkedes os at leje 3 engelske undervandsbaade; lejemaalet gik efter 3 aars forløb over til at blive et laan. Vi har nu, som bekendt, allerede tilbageleveret to af disse baade, og den sidste, STØREN, vil følge efter i løbet af nogle maanedes. De tre baade af u-klassen har gjort god fyldest i vort søværn, men vi maa hilse det med glæde, at vi nu har kunnet hejse kommando i en fuldt moderne, danskbygget undervandsbaad.

Jeg sagde med forsæt fuldt moderne. Vi har gennem vort medlemskab af NATO et snævert samarbejde med andre NATO-landes u-baadsvaaben, og vi har paa den maade faaet adgang til mange nyttige erfaringer og forsøgsresultater, og vi har kunnet anskaffe det mest moderne materiale. Ogsaa Sverige, der ikke er medlem af NATO, har vi haft et vist samarbejde med, det gælder især paa det maskintekniske omraade.

Vi skal meget snart i gang med at indsejle DELFINEN, og vi skal fortsætte med de modtagelsesprøver, vi allerede er i gang med.

Nu maa De ikke tro, at denne indsejling kan foregaa uden afbrydelser. Det vil ganske givet vise sig, at det vil være nødvendigt eller ønskeligt at foretage forskellige ændringer og ombygninger. Dette er altid tilfældet, naar man bygger og indsejler en ny skibstype. Baade den svenske og den engelske marine, der for nylig er begyndt paa indsejlingen af nye u-baadstyper, henholdsvis HAJEN og PORPOISE har haft problemer at kæmpe med.

Vi vil ogsaa faa problemer, men problemer er til for at overvindes, og det er min overbevisning, at vi i alle tilfælde vil finde frem til en fuldt tilfredsstillende løsning af disse problemer.

Til slut vil jeg blot gøre Dem opmærksom paa, at det ikke kun er min, men ogsaa Deres opgave at hjælpe med til, at DELFINEN saa tidligt som muligt kan blive fuldt operativ og indgaa som et værdifuldt led i vort søforsvar.

Efter disse ord overgav chefen besætningen til næst-

kommanderende, og arbejdet med tilrigningen af den nye undervandsbaad gik videre. »Gøsen«.

Som den første af de tre nybygninger, Orlogsværftet har under bygning for Søværnet, gaar DELFINEN nu paa prøveture i de danske forvande som led i den store afprøvelse, der skal til før afleveringen.

Undervandsbaaden DELFINEN er ligesom de to andre fartøjer i denne klasse, SPÆKHUGGEREN og TUMLEREN, udstyret med B. & W. dieselmotorer — 2×12 cylindre i V-form — paa 600 bhk, der trækker via elektromotorer, og de er med dette maskineri de kraftigste og hurtigste U-baade, Danmark nogensinde har raadet over.

DELFINEN-klassen hører til kategorien kyst-U-baade og er specielt beregnet til operationer i danske farvande. Baadene er paa ca. 550 tons og 54 meter lange. Hovedarmeringen bestaar af 4 torpedorør med et større antal torpedoer. Indretningen med snorkel-luftindtagingsarrangement gør det muligt for dem at bruge dieselmotorerne under neddykket sejlads.

Frømanden, den moderne havmand

Hvis De kommer i nærheden af Kongsøre — hvor Isefjorden gaar over i Lammefjorden — skal De ikke blive forskrækket over at møde nogle mærkeligt udseende mænd i grønne gummidragter med tætsluttende hætte, briller og overnaturligt store fødder. Det er bare frømand — Søværnets første, der faar deres uddannelse paa Kongsøre Torpedostation.

Indtil nu har to hold elever taget springet fra kajen i Kongsøre, og dermed er Søværnet blevet beriget med et nyt element, et nyt vaaben, en ny »tjenestegren«, *frømand*. Vi hilser dem velkommen.

Med hjelm-dykningens indførelse blev det fra at være et kuriosum almindeligt hverdagsarbejde at bevæge sig nede i vandet, at færdes hjemmevant i det vaade element, og dermed er begrebet »dykker« blevet anerkendt som en profession til virkelig nytte og gavn i den daglige tilværelse.

Søværnets Dykkerskole er iøvrigt den eneste af sin art her i landet, og mange er de elever, der i tidens løb er boltet inde i de tunge dykkerhelme, men der er som bekendt udvikling i alle fag, og dykkerskolen har ogsaa maattet udvide sit omraade for at imødekomme kravet om et lettere og mere mobilt undervandsmenneske end den gamle dykker. Saaledes tog man efter krigen fat paa en helt ny specialuddannelse, nemlig *frømandens*.

De første, der gjorde virkelig brug af frømanden, var italienerne, der i begyndelsen af den anden verdenskrig tog dem i anvendelse i Middelhavet, hvor det lykkedes dem at sænke 300.000 tons engelsk skibstonnage. Af nød lærte englænderne dem kunsten af, og amerikanerne fulgte siden trop.

Efter krigen er frømandsuddannelsen fortsat, og herhjemme tog man dette nye felt op paa dykkerskolen i 1957. Vore befalingsmænd har faaet deres første uddannelse i henholdsvis Norge, England og Amerika.

Frømandsskolen er en underafdeling af dykkerskolen, og chef er den 31-aarige kaptajnløjtnant *William Ric-Hansen*, der har faaet en grundig frømandsuddannelse i USA. Hans næstkommanderende er søløjtnant I af reserven *Robert Christensen* (36), der er veteran som frømand. Han var i krigens sidste aar — under dækningsnavnet Aage Nielsen — en af de mest kendte sabotører i Jylland under oberst *Bennike*. Kunsten havde han lært i England, hvor han i Special Forces var blevet uddannet baade til frømand, sabotør og guerillaleder.

Det er *Ric-Hansen* og *Robert Christensen*, der alene har tilrettelagt undervisningen paa den ny frømandsskole, som i det ydre er meget beskeden og ikke har kostet skatteborgerne ret mange penge. Hele herligheden bestaar af to gamle træbarakker — en tidligere feriekoloni for børn samt et halvtagskur til omklædning.

Moderne bekvemmeligheder er der ikke mange af paa frømandsskolen, men uddannelsen er heller ikke beregnet paa folk, der ønsker at leve bekvemt. Det er en haard og realistisk skole — og det er nødvendigt, for en frømand kommer ud for lidt af hvert. Det saa man tydeligt under sidste krig. Alligevel var der masser, der meldte sig til den første grundskole. Op mod et halvt hundrede — fortrinsvis unge mather — sendte ansøgning ind — og af dem blev 16 antaget. Tre er allerede faldet fra.

Arbejdsdagen er lang og travl paa frømandsskolen. Fra kl. seks morgen til henad aften gaar det løs uafbrudt — kun med et kort frokosthvil — og dertil kommer to natøvelser hver uge. Hele fire timer tilbringer frømændene i vandet hver dag, og heller ikke, naar de har faaet fast grund under fødderne, er der lejlighed til at slappe af.

En tur paa den skræppe feltbane hører til dagens orden. Ligeledes nærkamp, judoøvelser, hvor der bestem ikke bliver lagt fingre imellem, og haandbold. Det sidste lyder meget fredeligt — men det er det langt fra. Det er nemlig ikke almindeligt haandboldspil, frømændene dyrker. Bolden, de spiller med, er paa størrelse med en stor vandbold og fyldt med kapok. Reglerne er ganske simple. Alt er faktisk tilladt — bortset fra ukvemsord — og det betyder, at spillet minder mere om fribrydning end om regulær haandbold.

Hele undervisningen paa skolen gaar ud paa at give eleverne en saa god kondition som overhovedet muligt. Det er nødvendigt, hvis de skal klare deres haarde job.

Skolen, der har til huse dels paa *Holmen* og dels i *Kongsøre*, har allerede uddannet to hold. Det første bestaaende udelukkende af faste folk, hvorimod man paa det andet hold ogsaa havde værnepligtigt personel.

Hele uddannelsen varer ca. 8 maaneder, der groft kan opdeles i 1½ maanedes forskole, 4½ maneds egentlig frømandsskole og et 2 maaneders kursus i mine- og sprængningslære.

Uddannelsen omfatter bl. a. følgende fag: Dykkerteknik, overfladesvømning, svømning og dykning med ilt- og pressluftapparat, padling med gummibaade, felttjeneste, haandvaabenlære og skydning med haandvaaben, fysisk træning, militær haandgemæng, kortlæsning og orientering, sabotage, forcering af undervandshindringer, forholdsregler mod frømand, sundhedslære samt mine- og sprængningslære i teori og praksis.

Som før omtalt har man forsøgt sig med personel af baade fast og værnepligtig kategori. Rent umiddelbart forekommer det betænkeligt at anvende værnepligtigt mandskab, da man skulle tro det umuligt at faa noget udbytte af uddannelsen i form af en vægtig nyttetjeneste.

Man uddanner da derfor ogsaa de værnepligtige i den hensigt at gøre dem til korporaler for saa at beholde dem i en frivillig periode efter værnepligtspriodens udløb.

Tiden vil vise, om det vil lykkes at fastholde de unge mennesker i en passende periode. Kan man det, vil ordningen nok vise sig at være ideel, da de fysiske krav, der stilles til fagets udøvelse, i det væsentlige kun kan honoreres af unge folk.

Hvad forlanger man da af en frømand i fysisk henseende? Træningen er krævende saavel paa land som i vand. Dagen indledes med et løb paa 7—8 kilometer, i

overfladesvømning skal man kunne præstere 10 kilometer. Undervandssvømning 3 kilometer med iltudstyr. 2 kilometer med atmosfærisk luft paa flaske og 12 meter uden nogen form for lufttilførsel. Træningen foregaar fra Audebodæmningen til Kongsøre.

Her skal ikke bringes en detaljeret dagbog om uddannelsen, der vel nok i mange henseender minder om velkendte ting, men noget specielt, som fascinerer tilskueren, momentvis med flugt og fart som vandskisport, skal næsten med.

Det drejer sig om de saakaldte pick-up øvelser. Efter endt operation skal frømændene fiskes op. En motorbaad kommer strygende med en gummibaad paa siden. En ende kastes ud fra motorbaaden. Den griber frømanden i, og paa grund af farten udfører han et elegant flyvefiskespring og lander i gummibaaden, og i løbet af et øjeblik er hele gruppen hjemme i fartøjet igen. Det bør ogsaa nævnes, at der til brug ved eftersøgning af druknede og lignende findes en »slæde« med paamonteret plastickuppel, der beskytter frømanden, naar han trækkes gennem vandet, og saaledes liggende paa slæden kan han ved hjælp af ror selv variere højden i vandet.

Der hører ikke saa lidt udstyr til en frømandsvirksomhed. Alene udgiften til frømandens personlige udrustning beløber sig i dag til ca. 3000 kroner, indbefattet ur, dybde-maal og kompas. Skolen raader nu over en dekompressionstank, der er saa stor, at man kan benytte en teleskop-tank, en let sammenskydelig tank, der kun vejer godt 100 kg, og som kan tage et tryk paa 3 atmosfærer. En saadan tank kan medbringes i ret smaa fartøjer, og i tilfælde af dykkersyge eller lungesprængning vil patienten kunne anbringes i teleskoptanken, sættes under tryk, hvorefter teleskoptanken med patient kan bringes ind i den store tank, uden at trykket paa noget tidspunkt nedsættes.

Det maa haabes for den nye skoles elever, at det vil blive muligt at holde sammen paa eleverne, saaledes at Søværnet altid raader over en stab af veltrænede frømænd til gavn for det danske forsvar.

MARINE-TIDENDE



Nyt fra

DET MARITIME HJEMMEVÆRN

Svensk-dansk maritimt stævne i København

I week-enden 23.—24. august afholdtes den aarlige konkurrence mellem flotillerne ved Sundet fra henholdsvis Sjövärnskåren og Det maritime Hjemmeværn paa Søværnets sergent- og korporalskole paa Margretheholm.

Sverige mødte med 2 hold fra Malmö (SVF 9) og SVF 14 fra Ystad, medens Danmark var repræsenteret ved Hjemmeværnsflotille (HJF) 320 *Helsingør*, 321 *København N*, 322 *Københavns havn*, 323 *København S* samt 324 *Køge-Fakse*.

Chefen for HJF 321 stod i aar som arrangør af stævnet.

Lørdag kl. 15 ankom fartøjerne til Quintushavnen, hvorefter stævnet kl. 1530 aabnedes paa Margretheholm med en velkomst af stævnelederen.

Aabningshøjtideligheden overværedes af chefen for Sjövärnskåren, kommandør, greve *Hamilton*, flotilleinspektøren, kommandør *G. de Lichtenberg* m. fl.

Overdommerhvervet var overdraget til den svenske løjtnant *Ulveson* fra Karlskrona, og konkurrencerne i roning blev straks afviklet med HJF 324 som vinder.

Om aftenen var der kammeratligt samvær, hvortil bl. a. var indkaldt en harmonikaspiller.

Søndagens præstationer blev overværet af chefen for Hjemmeværnet, general *Johnstad-Møller*, chefen for Margretheholm, kommandør *Münther*, formanden for Marineforeningens Gentofte afd., grosserer *Beck-Friis*, m. fl.

I konkurrencen blev Malmö II nr. 1 og erobrede den af sjövämsflotilj 9 i forfjor udsatte vandrepræmie samt den af DMH udsatte guld-plaquette.

Nr. 2 blev HJF 322, der modtog DMH's sølvplaquette samt et sølvskjold udsat af Gentofte afd., Malmö I besatte 3.-pladsen.

Trods det sure vejr blev det et fornøjeligt og lærerigt stævne, der i høj grad videreførte udbygningen af kammeratskabet mellem Sjövämsfolk og Hjemmeværnsgæster paa begge sider af Sundet — de mange deltagere glæder sig allerede til næste aars dyst i Sverige.

Hjemmeværnsgæsternes sommertogter.

Den store 70 tons hjemmeværnsskutter med 10 mand fra Det maritime Hjemmeværn i Randers og Udbyhøj var paa et 10-dages togt i de danske farvande. De 10 mand under ledelse af flotillechef *Vagn Hansen*, Randers, ofrede deres ferie paa denne tur, som samtidig blev et godt supplement til deres uddannelse.

De 10 HJV-gæster har haft en glimrende tur, som saa godt som helt er gaaet efter den forudlagte plan. Kutteren er helt ny, idet den først i foråret er afleveret fra Orlogsværftet, og den er helt bygget efter Det maritime Hjemmeværns ønsker. Fra Randers sejlede man til København og videre til Bornholm og Christiansø. Derefter tværs gennem Østersøen til Præstø, indenskærs gennem Bøgestrømmen nord om Møn og til Slipshavn ved Knudshoved, hvor Det maritime Hjemmeværn har befalingsmandsskole. Herfra tog man paa en natsejls ned gennem Svendborgsund til Svendborg og derfra syd om Fyn op gennem Lillebælt, hvor der holdtes forskellige øvelser. Kutteren gik ind til Assens og derfra nordover op gennem Lillebælt, og det var meningen at gaa til Thunø, men paa grund af det daarlige vejr fortsatet man til Grenaa, hvorfra man tog den sidste etape til Randers.

Endvidere har to HJV-kuttere været paa besøg i Norge, 2 fartøjer fra København har ledsaget den københavnske sejlerekole paa aarets sommertogt, en tredie af de store kuttere har været paa en uges øvelsessejls syd om Lolland-Falster og rundt Fyn — og foruden disse større togter her der været gjort flittig brug af de forskellige fartøjer til week-end ture og aftensejlsader.

Hydro- og aerodynamisk laboratorium i Lundtofte tages i brug til nytår

Danmark har hidtil været et af de faa skibsbyggende lande, som ikke selv har kunnet anstille videnskabelige forsøg med skibsmodeller, simpelthen fordi man har savnet anvendelige anlæg. Nu er dette savn imidlertid afhjulpet, og inden aarets udgang haaber man at kunne indvi det store hydro- og aerodynamiske laboratorium i Lundtofte. Paa laboratoriet vil man med stor nøjagtighed kunne maale et skibs vandmodstand ved forskellige hastigheder og under forskellige ydre forhold, og disse maalingsforsøg vil være af uvurderlig støtte for skibsfarten.

Laboratoriets vældige bygninger ligger lige syd for Hjortekær mellem Dyrehaven og Helsingørvejen. Snart skal de store bygninger fyldes med værdifuldt teknisk udstyr.

Hydro- og aerodynamisk laboratorium er en selvejende institution, som er oprettet af Akademiet for de tekniske Videnskaber, Danmarks tekniske Højskole og Foreningen af jernskibs- og maskinbyggerier i Danmark for midler, der er stillet til raadighed af staten, *Otto Monstedts Fond*, *Ths. B. Thriges Fond* og Foreningen af jernskibs- og maskinbyggerier i Danmark.

Laboratoriet bestaar af to teknisk videnskabelige afdelinger med fælles værkstedsafdeling og kontorafdeling.

Den hydrodynamiske afdeling omfatter en skibsmodeltank til slæbe- og fremdrivningsforsøg samt mindre bassiner og andet udstyr til yderligere forsøg af interesse for skibsbygning og skibsfart.

Den aerodynamiske afdeling omfatter vindtunneller af forskellig størrelse dels beregnet til undervisningsformaal, dels til forskningsformaal. Laboratoriets opgave bliver at udføre prøver og forsøg for privat eller offentlig regning samt at drive teknisk videnskabelig forskning.

Skibsforsøgene i den hydrodynamiske afdeling skal udføres i et kæmpevandbassin, der er 240 meter langt, 12 meter bredt og 5,5 meter dybt. Her skal afprøves skibsmodeller, udført i paraffin og med en længde af 6—7 m. Modellerne, hvis form nøjagtig skal svare til det skib, man senere ønsker at bygge, slæbes gennem tanken med en række valgte hastigheder og herved bestemmes vandmodstanden. Saafremt modstanden er for stor, ændres formen og forsøgene gentages indtil et tilfredsstillende resultat er naaet.

Bassinet udstyres ogsaa med en bølgemaskine, saaledes at det ogsaa vil blive muligt at afprøve modellerne i »haard sø«.

Over det store bassin anbringes en maalervogn, der kører paa skinner. Paa denne vogn anbringes de nødvendige maaleinstrumenter. Skibsmodellen styres herfra, og broen vil kunne køre over tanken med samme fart som modellen i vandet, hvilket vil sige op til 50 km i timen.

I andre tankanlæg og mindre bassiner kan der udføres stabilitets- og vibrationsundersøgelser, og naar modellerne er brugt bliver de »lagt op« i en særlig havn.

I den aerodynamiske afdeling skal der udføres vindforsøg med modeller af skibe, flyvemaskiner, tog, brokonstruktioner og skibe. Forsøgene skal udføres i to vindtunneller, hvori skal frembringes en luftstrøm med en hastighed paa indtil 75 m/sek. Disse vindtunneller er kun smaa i forhold til dem man kender i udlandet, men man regner med at kunne løse en lang række vigtige opgaver ved hjælp af dem til gavn for videnskab og teknik.

Planer om en dansk skibsmodeltank har været fremsat med jævne mellemrum siden begyndelsen af dette aarhundrede, men først i 1949 begyndte man projekteringen af det nu snart færdige laboratorium, og i 1954 bevilgede handelsministeriet et tilskud paa 150.000 kr. til detailprojektering af anlægget. Detailprojekteringen blev udført af ingeniørfirmaet Rambøll og Hannemann i forbindelse med arkitekt Arne Karlsen og under ledelse af professor, dr. techn. S. A. Harvald. Først i 1956 var det endelige projekt færdigt, og i november samme aar fik man tilsagn om yderligere 4,5 mill. kr. af Counterpart-midlerne. Da den øvrige del af byggesummen, godt 6 mill. kr. var sikret, manglede man kun en egnet grund. Den fandt man senere i Lundtofte.

Realisationerne af planen for laboratoriet og tilrettelæggelse af byggeriet er blevet forestaaet af et byggeudvalg bestaaende af direktør, dr. techn. *H. P. Christensen* som repræsentant for Foreningen af jernskibs- og maskinbyggerier, rektor, professor, dr. techn. *Anker Englund* som re-

præsident for Danmarks tekniske Højskole og direktør *Georg Dithmer* som repræsenterant for Akademiet for de tekniske videnskaber.

Naar laboratoriet tages i brug vil ledelsen overgaa til en bestyrelse, hvori ministerierne vil vælge fire medlemmer og hvori iøvrigt skibsværfterne, Akademiet for de tekniske videnskaber og Danmarks tekniske Højskole vil være repræsenteret.

Den daglige ledelse af laboratoriet vil blive forestaaet af professor, dr. techn. *C. W. Prohaska*. »Børsen«.

Fra Hav og Havn

Efter forhandlingerne i København mellem repræsenteranter for den amerikanske regering og Danmark er der nu sluttet kontrakt om bygningen af fire ministrygere til den danske flaaede. De to er en gave indenfor vaabenhjælpsprogrammets rammer, de to bygges for den danske regerings regning. Den samlede byggesum bliver 35 mill. kroner. Byggeprogrammet ventes gennemført indenfor tre aar.

Ordren til Orlogsværftet paa de fire ministrygere er den første »off-shore« kontrakt, Danmark har faaet af USA for flaadens vedkommende siden bygningen af seks motortorpedobaade for et par aar siden.

Forhandlingerne om aftalen har staaet paa en god uge mellem repræsenteranter for det danske forsvarsministerium og en delegation fra USA Bureau of Ships under ledelse af *William Brockmann*. De fire skibe bliver paa hver ca. 190 tons med en besætning paa ca. 20 mand og til brug i de indre danske farvande. Skibene bygges af træ og skal drives af dieselmotorer. De bliver udrustede med det nyeste ministrygningsapparat, radar og radiolytteapparater.

Den 31/8 trak forretningsføreren i Dansk Styrmandsforening, *H. Christiansen*, sig tilbage fra sin mangeaarige virksomhed. Gennem en aarrække var *Christiansen* medlem af Københavns afd.s bestyrelsen, ligesom han beredvilligt stillede Styrmandsforeningens festsal til raadighed ved de aarlige hovedbestyrelsesmøder. Som en hilsen og tak for mangeaarigt godt samarbejde sendte Marineforeningen en serie Marineforeningsglas til den afgangende forretningsfører, der som saadan afløses af Styrmandsforeningens mangeaarige sekretær, *E. Gents*, der som inspektør i »Navigatorernes Hus« ligeledes er en god ven af Marineforeningen.

Efter kommandør *Gustav Paulsens* pludselige død er forhenværende kontreadmiral *F. Kjolsen*, og sekretær *E. Gents* indvalgt i bestyrelsen for »Søfartens Fremme«, førstnævnte er tillige konstitueret som foreningens formand.

Flaadens vil faa stadig større betydning i de kommende aar, udtalte chefen for den britiske hjemmeflaade, admiral *Sir William Davis*, da han ombord paa depotskibet *TYNE* kom til København.

Admiralen, der tillige er chef for NATO-styrkerne i Østatlanten, fandt, at der er flere grunde til, at flaadens betydning snarere vil tiltage end aftage. Han nævnte den sovjetrussiske undervandsbaadstrussel og sagde, at det ville være en skæbnsvanger fejltagelse, hvis NATO ikke anerkender denne trussel. Videre pegede admiralen paa udviklingen af atomvaabnene og udtalte, at disse masseødelæggelsesvaaben muligvis i fremtiden vil blive baseret paa overfladeskibe eller undervandsbaade. Endelig nævnte han den øgede handelsskibstonnage. Der er saaledes mange grunde for den antagelse, at den maritime magt maa udvides.

Det kendte søfartsmuseum i Troense paa Taasinge har faaet tilsagn om en usædvanlig smuk gave fra skibsreder, konsul *A. E. Sørensen*, Svendborg.

Skibsrederen har tilbudt at erholde udgifterne ved en tiltrængt udvidelse af museet. Den nye afdeling vil komme til at rumme tre stuer, hvor hele udviklingen i *A. E. Sørensen*s rederi, der er provinsens største, vil blive skitseret. Et særligt afsnit vil fortælle om Svendborgskibenes sejlads paa Grønland og Falklandsøerne. Tilbygningen paabegyndes straks og ventes færdig i løbet af indeværende aar.

Yarrow & Co. i Scotstoun, Glasgow, er for tiden ved at bygge et skib, som skal afløse to 40 aar gamle baade i passager- og fragtfart paa Victoria søen, midt inde i Afrika. Naar det er færdigt og har været paa prøvetur, skal det skilles ad igen og forsendes i over tusinde colli til Kisumu ved Victoria søen, 500 miles fra havet.

Skibet er kontraheret af den britisk-østafrikanske jernbane- og havarikommission og skal koste 660.000 pund sterling, indbefattet udgifterne til bygning, adskillelse, forsendelse og samling. Det skal have en service-fart af 13¼ knob og vil derved være i stand til at udføre to ugentlige rundrejser paa søen. Det udstyres naturligvis for tropeforhold. Thermotank, det kendte luftkonditionerings-firma, sørger derfor. Der indrettes 40 1. kl. og 75 2. kl. kamre samt sovesale for 200 3. kl. passagerer, desuden spisesalon, rygesalon, bar og plads for ti biler, som fires ned under dækket med en kran. Desuden bliver der lastkølerum paa 5000 cbf.

Det er ikke første gang, *Yarrow Ltd.* faar den opgave at bygge, adskille og atter samle et skib. I forrige aarhundrede, da værftet laa i London, byggede det *S/S ILLAL* for Livingstone Memorial Industry Mission, og dette skib blev endda bygget tre gange og adskilt to gange. Først blev det bygget og adskilt i London og sendt i sektioner til Afrika, hvor det blev samlet for ved egen kraft at sejle op ad Zambese floden til katarakterne. Her blev det adskilt og baaret stykke for stykke op til Shire floden, der forbinder Nyasa søen med Zambese. Det sejlede derpaa i mange aar paa Nyasa.

En vikingebaad som kirkeskib.

For første gang i vort lands historie vil en dansk kirke nu blive udsmykket med en vikingebaad som kirkeskib. Det er sket for nylig paa den lille ø Hjørnø i Horsens fjord, der for 11—1200 aar siden var hjemsted for vikinger. For at mindes dennes fortid har øens 300 indbyggere besluttet at udsmykke deres kirke, som er landets næstmindste, med en vikingebaad, — en beslutning, der er blevet godkendt af kirkeministeriet.

Vikingskibet, der er bygget af biografejer *D. A. Jensen*, Hovedgaard mellem Horsens og Skanderborg, er en meter lang og en tro kopi af det danske vikingskib *HUGIN*, som for nogle aar siden sejlede til England.

Munck tog med en robaad ud i Københavns havn med de to montører *Rasmussen* og *Østerberg* for at se paa et kabel, som et skibsanke havde »fisket«. Baaden sikkede temmelig meget, og da en halv times tid var gaaet paa den maade, sagde *Rasmussen* en smule ærgerlig til sin kollega:

— Du har jo ikke begreb om at ro, mand!

— Har jeg ikke? raabte *Østerberg*, jeg, der har gaaet i matrosto, til jeg var fjorten!



Forenings- Meddelelser

Stubbekøbing/Bogø afholdt generalforsamling i Marine-
stuen paa »Freys Hotel« 10/5 — genvalg med akklamation.

Brønderslev var 7/6 paa sommerudflugt gennem »Stor-
skoven« til Dronninglund, hvor der blev drukket kaffe,
herfra gik turen videre til Asaa og ad kystvejen til Hals,
hvor der blev aflagt besøg om bord i opmaalingskibet
FREJA, som blev forevist.

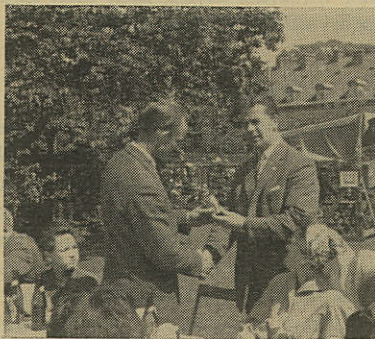
Sammen med medlemmer fra Hals afd. blev den med-
bragte med fortæret paa »Skansen«, og den vellykkede tur
sluttede paa Hotel »Hals«.

Helsingør afholdt sin aarlige fregatskydning 8/6 paa
Eksercerpladsen med god tilslutning og flittig skydning.
Efter frokosten fortsattes, til tjener Munk Olsen var ud-
nævnt til fregatkaptajn med styrmand N. Frank Sørensen
som kanonkommandør, og kl. 1500 blev der sluttet af med
kaffe og præmieuddeling.

Stubbekøbing/Bogø holdt 13/7 sin aarlige fregatskydning
paa »Freys Hotel«; det blev en vellykket fest, hvor vaskeri-
ejer E. Floe blev fregatkaptajn.

Stubbekøbing/Bogø havde søndag 20/7 arrangeret en
fællesudflugt til den nye atomstation paa Risø sammen
med Forsvarsbrødrene; det blev en interessant og dejlig tur
med god stemning og god tilslutning.

Randers afd. efterkom 2/8 en opfordring fra forman-
den for Hadsund afd. til paa den aarlige skovtur at besøge
cementfabrikken »Dania«, der blev grundigt forevist. Mad-
pakkerne blev spist i cementfabrikkens kantine, og derpaa
kortes til Marinestuen i Hadsund, hvor der var kaffe og
dans. Det blev en dejlig udflugt trods øsende regn, som
Randers-formanden, Fich, takkede sin kollega i Hadsund,
Pefferkorn, for at have taget initiativet til.



Admiral
Carstensens
Mindebæger
overrækkes ved
fregatskydningen
i Roskilde.

Roskilde afd. afholdt 3/8 sin traditionelle fregatskydning
under de sædvanlige festlige former. I aar prægedes festen
af, at »Admiral Carstensens mindebæger« ved denne lej-
lighed blev overrakt til hjemsendt vpl. 282740 Henning
Skjoldby Pedersen — overrækkelsen, som foretoges af af-
delingsformanden, lokomotivfører O. Gregersen, var blevet
forsinket, da Skjoldby Pedersen sejlede paa Østen. Det var
første gang, at dette mindebæger blev uddelt i Roskilde, og
vinderen var genstand for stor hyldelse fra de mange med-
lemmers side.

Holbæk afd. afholdt fregatskydning 10/8 under stor til-
slutning, i agitationsøjemed var der ogsaa aabnet adgang
for ikke-medlemmer af Marineforeningen til at deltage i
visse af arrangementets skydninger.

Nykøbing Sj. afd. afholdt 31/8 sin aarlige, meget be-
rømte fugleskydning, i aar blev chefen for torpedostationen
Kongsøre, orlogskaptajn Ralf Andersen, fuglekonge.

Bogense afd. indviede 23/8 sin Marinestue i nye, smukke
og festlige lokaler i Bogense Hotel, Adelgade 56. I indviel-
sesfesten deltog damerne og gæster fra Odense afd. med
hovedbestyrelsesmedlem, ingeniør Fylling i spidsen.

Sønderborg afd. mødte ved kongefamiliens afrejse fra
Sønderborg 19/8 efter sommeropholdet paa Graasten slot
med flag og flaggaster paa havnekajen. Hans Majestæt
Kongen udtalte ved denne lejlighed sin glæde over som
altid at se Marineforeningen paa fløjen af de fremmødte
paa kajen i Sønderborg havn.

Glostrup/Taastrup indledte sin vintersæson med en vel-
besøgt »ulkaften« 4/9, hvor der vistes en række interes-
sante films om den canadiske flaaede. 3 værnepligtige fra
Holmen deltog.

Randers afd. udfoldede et stort initiativ under den briti-
ske u-baad ASTUTES besøg i Randers i begyndelsen af
september. Der var arrangeret en kammeratlig aften med
præmieskydning, hvor de engelske orlogsgaster hjemtog
fem af de syv præmier. Der var ligeledes arrangeret biltur
i omegnen og besøg paa bryggeriet Thor. Under det »aabne
hus«, der blev holdt i u-baaden, var tilstrømningen af
interesserede saa stor, at seks smaadreng blev presset ud
over bolværkskanten og fik en ufrivillig vandgang; de blev
dog hurtigt bjerget i land af et par kraftige betjente.

Frederiksberg afd. havde 6/9 arrangeret en keglespil-
aften, hvor forrige aars vinder, Elin, forsvarede sit mester-
skab om vandrepokal (Margrethebægeret).

Aarhus afd. afholdt »manneaften« i »skahytten« 11/9,
ved hvilken lejlighed mejeribestyrer Lund Sørensen, Rønde,
hædredes med 40-aars tegnet, og 2 nye medlemmer blev
optaget.

Som gæst deltog chefen for marinekasernen, orlogskap-
tajn Sauer Larsen, der redegjorde for marinestationens
organisation og herunder specielt fremhævede det gode
forhold mellem Marineforeningen og marinekasernen i
Aarhus.

Skagen afd. havde deltaget i tilrettelægningen af kadet-
terne fra det norske skoleskib SØRLANDETS besøg. Efter
en udflugt til fyret og fortidsminderne var afd. vært ved et
kaffebord for de unge sømænd, arrangementet fandt sted
to gange med halvdelen af eleverne paa hvert hold, og
skoleskibets officerer var afd.s gæster ved en middag i
marinestuen.

Københavns afd. — hvis kontor er flyttet til: Terrasserne
35, Brønshøj, telf. 60 04 38 med kontortid mandag, onsdag
og fredag fra kl. 1800—1930 — afholdt 13/9 gevinstspil
med fine præmier, og senere afsluttedes med en dans.

Gentofte afd. indviede 17/9 sin Marinestue i nye og
smukke lokaler i restaurant Ved Stalden, Jægersborg Allé
2 A i Charlottenlund. Den nye Marinestue har faaet en

Tilgang af nye medlemmer i juli kvrt. 1958

Aalborg 1, Aarhus 1, Bogense 1, Brønderslev 1, Dam-
hussø 1, Fredensborg 2, Fredericia 2, Frederiksberg 2, Fre-
deriksværk 3, Gentofte 4, Glostrup 1, Grenaa 1, Godthaab-
Grønland 27, Haderslev 2, Hadsund 3, Haslev 5, Helsingør
1, Hirtshals 2, Holbæk 3, Holstebro 1, Horsens 1, Hundes-
ted 10, Kgs. Lyngby 3, Nibe 2, (Nyk.) Morsø 1, Næstved
3, Odder 1, Præstø 2, Roskilde 7, Silkeborg 3, Skagen 2,
Slagelse 1, Svendborg 2, Viborg 1, Vordingborg 1 = ialt
104 medl.

Samtidig er udmeldt 65 medl.

meget fin beliggenhed overfor Danmarks akvarium, og afd. haaber, at mange Marineforeningskammerater vil finde vej hertil.

Som altid forløb indvielsesfesten under hyggelige og kammeratlige former, og alle deltagerne glædede sig over de velindrettede og smukke lokaler.

Kongens Lyngby indledte sæsonens filmsaftener i Marinestuen paa »Lottenborg« den 17/9.

Odense afd. havde 20/9 udflugt til Fangel Kro, hvor de fremmødte 50 deltagere hyggede sig med god mad, musik og dans; virkelig god stemning over hele linien.

Marineforeningens Skyttelav, København, afholdt sin aarlige fregatskydning i Slotsgaardens restaurant Josty, der var godt fremmøde, og mange havde frokosten med.

Glostrup/Taastrup afd. afholdt sit traditionelle banco-spil paa Jernbanehotellet den 25/9.

Gentofte afholdt sin aarlige pakkefest 1/10 i Marinestuen i »Ved Stalden«; pakkerne skulle have en værdi af mindst kr. 6,—, og af det indkomne beløb vil 200 kr. forlods blive anvendt til iklædning af en GEORG STAGE-dreng.

Damhusso afd. afholdt 7/10 underholdningsaften i Iselev Selskabslokaler i den helt store stil sammen med *Frederiksberg* afd. Det var en Wiener-aften, hvor fru *Maria Crone* talte interessant og morsomt ledsaget af film om Østrigs hovedstad.

Gæsterne besaa med stor interesse *Damhusso* afd.s smukke Marinestue, hvor afd.s medlemmer samles den første tirsdag i hver maaned.

Københavns afd. afholdt 9/10 »manneaften« i restauranten i Kongens Have, hvor dr. *Boje Benzon* holdt foredrag med forvefilm »Safari i Afrika«, og aftenen sluttede med pakkefest. Marineforeningens formand, *KD de Lichtenberg*, deltog i den fornøjelige sammenkomst.

Hirtshals afd. har valgt havnemester *L. Fich* som ny formand.

Vordingborg afd. afholdt genfs. 16/10 under stor tilslutning. Formanden *Otto Petersen* og blikkenslagermester *Arne Hansen* genvalgte; som sekretær og kasserer nyvalgte lods *Sørensen*, Masnedø, og bogtrykker *Kurt Schomann*. Det vedtoges samtidig, at hvert medlem i de kommende fem aar skal betale 1 kr. pr. halvaar til et særligt 25-aars jubilæumsfond, saaledes at der om 5 aar kan være et anseeligt beløb til raadighed ved jubilæet. Inden generalforsamlingen samledes man til skafning, og aftenen sluttede i godt, kammeratligt lag.

3 nordsjællandske afdelinger havde i sommer tilrettelagt en sommerudflugt som en rigtig langtur. 36 deltagere fra *Hillerød*, *Hørsholm* og *Frederiksværk* — med ligeligt



De nordsjællandske afdelinger lægger krans ved Sømandsmindesmærket i Marstal.

fordelt deltagerantal — drog til Ærø, hvor afdelingerne i *Marstal* og *Æroskøbing* blev besøgt, og man venter genbesøg i Nordsjælland fra disse to afdelinger til næste sommer.

Man var glade for denne kammeratudveksling, der her ved er kommet i gang med andre Marineforeningskammerater, og, som det sagdes efter udflugten, ville alle sikkert faa glæde af saadanne gensidige besøg, om de blev sat mere i system.

Glostrup/Taastrup afd. fejrede sin 13-aars fødselsdag med en smuk fest den 18/10 paa »Lipperts Hotel«.

Kongens Lyngby viste 21/10 en smuk farvefilm om Dronning Elizabeths og Prins Philips besøg i Canada — en aften, som ogsaa glædede medlemmernes damer.

Marineforeningens Skyttelav, København, afholdt sin fødselsdagsfest 21/10, hvor orlogspræsten, pastor *B. Ørsted*, holdt foredrag: »Paa togt med en orlogspræst til Amsterdam og Edinburgh«, og senere var der underholdning ved visesangeren *Koul Karso*.

Vordingborg afd.s medlem, forhv. skatteraadformand *Martin Christensen*, Masnedund, fejrede 23/10 guldbryllup; blandt de talrige gratulanter mødte formanden for *Vordingborg* afd., medlem af hovedbestyrelsen, *Otto Petersen*, og udnævnte den gamle kammerat, der har været medlem siden afdelingens stiftelse, til æresmedlem.

Frederiksberg afd. mødte 25/10 til Torskegilde i »Huset Oskar Davidsen« med mottoet: Lad os alle mødes denne aften og i fællesskab glæde os over minderne i vor gamle orlogsmarine. — Marineforeningens formand, kommandør *de Lichtenberg*, deltog i festen.

Sollerød afd. var 25/10 paa »mannedag« paa Sundet, det blev en dejlig sejlads, hvorunder der ogsaa var mulighed for at aflægge besøg paa saavel kommandobroen som i maskinen, som beredvilligt blev forevist.

Hadsund afd. har af hensyn til benyttelsen af sin Marinestue i Skovpavillonen til generalforsamling fra Marineforeningens hovedbestyrelse faaet godkendelse af ændring af tidspunktet for sin generalforsamling fra foraar til forsommer, da pavillonen er lukket paa det for afd.s generalforsamlinger fastsatte tidspunkt.

Afd. afholdt 29/9 en ekstraordinær generalforsamling, hvor det vedtoges at flytte den aarlige generalforsamling til første halvdel af maj maaned — en ændring af lovenes § 5.

Der optoges tre nye medlemmer, og aftenen sluttede med et hyggeligt torskegilde.

Odense afd. afholdt 4/11 et andespil med mange fede ænder og gæs som præmier.

Roskilde afd. havde arrangeret ande- og gevinstspil paa Hotel Prinsen 5/11. — Kl. 1915 blev den hertil flyttede marinestue indviet i sine nye smukke lokaler.

Godthaab afd.s energiske formand, bagermester *Echwald*, er blevet interview'et i Grønlands radios »Aktuelt kvarter« om Marineforeningen og dens virke og fik derved lejlighed til at agitere stærkt for afdelingen deroppe mod nord.

Gentofte afd. afholdt sit berømte aarlige — som sædlig succesombruste — andespil i Marinestuen 5/11 under stor tilslutning.

Københavns afd. har til 11/11 arrangeret et gaasespil og andespil i »Borgernes Hus« — der reklameres, som om det var et blandet fjerkræopdræt med kæmpegæs, store ænder og fine høns, og der haabes paa god stemning, flittig spillelyst og en munter aften, saaledes at der kan blive et passende overskud til afd.s slunkne kasse.

Det store og meget dygtige musikkorps medvirker, og der sluttes med dans.



Randers afd.s medlem, kontorchef *Orla Rasmussen*, døde pludseligt; han vil blive savnet ogsaa indenfor kammeraternes kreds i Marineforeningen.

Københavns afd.s medlem, overingeniør *Carl Holtermann*, afgik ved døden i august maaned, og med ham er en af de oprindelige Marineforenings-pionerer gaaet bort. Han var en af de faa nulevende, der var med ved foreningens start. *Holtermanns* største indsats var hans medvirken til købet af fregatten JYLLAND, da den i sin tid var solgt til Tyskland til ophugning, kun skade, at han ikke skulle opleve fregatten i genrejst stand.

Aarhus afd.s medlem, mælkehandler *Hans Rasch*, afgik ved døden 23/7. Afd.s flag paraderede ved begravelsen.

Københavns afdelingens medlem og Marineforeningens revisor gennem en lang aarrække, arbejdsinspektør *C. P. M. Jensen*, afgik ved døden 11/8 og blev begravet fra Sundby kirke, hvor *landssekretæren* repræsenterede Marineforeningen og grosserer *Poggensee* Københavns afd. — atter et frafald blandt de gode gamle kammerater indenfor Marineforeningen.

Kalundborg afd.s medlem, overmatros ved DSB *Ejnar Frederiksen*, døde 11/9. Haardt ramt af invaliditet mødte han altid med smil og venlige ord trods megen modgang. Marineforeningens flag paraderede i kirken og ved den gode kammerats grav.

Bogense afd.s stifter og æresmedlem, købmand *Ellef Hansen*, døde 19/9, 82 aar gammel. Han mindedes sin værnepligtstid til orlogs i 1898 med glæde og bevarede til det sidste sin interesse for søens folk og vort søværn. *Ellef Hansen* var altid forrest i arbejdet for vor forening, og hans minde vil blive bevaret til sene tider.

Helsingør afd. har mistet to gamle trofaste medlemmer, der er afgaaet ved døden, nemlig fisker *H. G. Willumsen*, der var æresmedlem og medstifter af afd., samt fisker *Niels Larsen*.

Tidligere medlem af Marineforeningens hovedbestyrelse, direktør *Preben Buchtrup*, afgik ved døden 27. oktober 1958. Gennem en aarrække var *Buchtrup* en meget virksom og interesseret deltager i Marineforeningens organisa-

Der vil atter i aar kunne uddeles et antal portioner af »Kgl. vejer og maaler *P. C. Dyrhaug* og hustrus mindelegat«. Ansøgninger maa være Københavns afdelingens kontor i hænde senest den 10. december.

tionsarbejde, og han ydede en stor indsats til gavn for vor store forenings stadige trivsel. I mange aar havde *Buchtrup* levet stille og tilbagetrukket paa grund af sygdom, men han fulgte levende med i Marineforeningens arbejde, og hans smaa hilsener virkede inspirerende paa de, der i hovedbestyrelsen førte pionerarbejdet videre.

Ved begravelsen var Marineforeningen repræsenteret ved medlem af hovedbestyrelsen, fuldmægtig *O. Møgaard*.

Den tidligere formand for Danske Soldaterforeningers Landsraad og for soldaterforeningernes og Marineforeningens militærforsorgsudvalg, grosserer *Jul. Serlev*, er afgaaet ved døden. Han vil blive mindet for sit store arbejde, sin brændende interesse for de værnepligtiges forsorgsforhold, for hvilke han ydede en betydningsfuld indsats.

Randers afd.s populære »Messemor«, fru *Johanne Nielsen*, som i Danmarks første og meget smukke marinestue paa en straalende maade forstod at hygge om de gamle orlogsgaster, er gaaet bort, og fru *Nielsen* vil inden for det daglige liv i Marineforeningen i Randers efterlade sig et dybfølt savn. Marineforeningens flag paraderede, da marineforeningskammerater bar deres afholdte »Messemor« til graven, hvor afdelingsformanden, overmaskinmester *G. Fich*, holdt en varmtfølt og bevæget mindetale.

Æret være deres minde.

Marineforeningen gratulerer

- 20/5 *S. Aa. Carlsen*, Søllerød, 50 aar.
 22/6 *Baadebygger Th. Fr. Harder*, Randers, 75 aar.
 Skibsfører *P. Winding*, København, 75 aar.
 26/8 *Havnefoged Niels Nielsen*, Hals afd.s mangeaarige kasserer, 65 aar.
 8/9 *Skibsfører Peter Rasmussen*, formand for Marineforeningens Mariager-afd., 65 aar.
 12/9 *Skibsfører N. J. Nielsen*, formand for Marineforeningens Kalundborg afd., 70 aar.
 18/9 *C. R. Nielsen*, Kgs. Lyngby, 75 aar.
 12/10 *A. C. Poulsen*, Kgs. Lyngby, 50 aar.
 4/11 *Bogholder Villy Rasmussen*, Aarhus afd.s næstformand, 40 aar.
 3/11 *Skorstensfejmester H. Fr. Møller*, Randers, 65 aar.
 5/12 *Maskinmester J. H. Christensen*, Randers, 65 aar.
 16/12 *Gartner E. P. Klemp*, Brøndbyøster Nordmark, Glostrup, 55 aar.
 20/12 *E. Onsberg*, formand for Glostrup-Taastrup afd., 45 aar.
 15/1 *Værkfører E. H. Th. Johansen*, Glostrup, 55 aar.

Hempels skibsfarver er søstærke...

Også vi er gået over til at levere i liter. Medlem af Foreningen for Danmarks Farve- og Lakindustr

Marineforeningens Kalender

Aarhus afd. 6/11 andespil i »Kahytten«.
 Kongens Lyngby 8/11 andespil.
 Brønderslev 15/11 15 aars stiftelsesfest med damer.
 Odense 18/11 Kammeratskabsaften med julemad.
 Aarhus 29/11 sammenkomst med damer i »Kahytten«.
 Fredericia 14/11 40-aars stiftelsesfest.
 Brønderslev 20/11 Kammeratskabsaften kl. 2000.
 Odense 25/11 Spilleaften (4. tirsdag i hver maaned).
 Gentofte 3/12 Manneaften i Marinestuen.
 Glostrup/Taastrup 6/12 Julefest med damer.
 Aarhus 11/12 andespil i »Kahytten«.
 Kongens Lyngby 14/12 Medlemsmøde.
 Aarhus 30/12 Juletræsfest paa Hotel »Royal«.
 Brønderslev 15/1 Kammeratskabsaften kl. 2000.
 Glostrup/Taastrup 8/1 Torskegilde i »Kahytten«.
 Kongens Lyngby 10/1 Torskespining.
 Aarhus 15/1 Torskegilde i »Kahytten«.
 Brønderslev 18/12 Kammeratskabsaften kl. 2000.
 Roskilde afd. 29/12 Juletræsfest.
 Søllerød 15/1 Medlemsmøde paa Geels Kro kl. 1945.
 Søllerød 1/2 Besøg paa Orlogsmuseet i forb. m. skibsbesøg.
 Kongens Lyngby 5/2 Generalforsamling.
 Glostrup/Taastrup 5/2 Admiralsforsamling.
 Kongens Lyngby 14/2 Fastelavnstest.
 Søllerød 19/2 Generalforsamling og torskespining.
 Roskilde afd. afholder medlemsmøde i Marinestuen den første onsdag i hver maaned. Afd.s kegleklub spiller hver mandag aften paa »Roarslund«.

Har du tænkt over — at der i

Det maritime Hjemmeværn

ogsaa er plads til alle gamle orlogsgaster —

Bog anmeldelser

Michael Powell: »Havets Tiger«. Gyldendal.

I denne udmærkede bog gives et nøgternt og ærligt billede af den begivenhed, der i begyndelsen af 2. verdenskrig optog mange sind. Lommeskibet GRAF SPEES kamp mod de lette britiske krydsere udfor Montevideo vakte enorm opsigt, og skibets tilintetgørelse af egne kræfter og hele det diplomatiske spil i forbindelse med disse begivenheder er her levende skildret af forfatteren, hvis grundighed og lange studium af begivenheden, som først blev kendt som film, paa udmærket maade, sagligt og ægte — saaledes at bogens indhold fanger fra først til sidst.

Alistair MacLean: »Sidste Skib fra Singapore«. Gyldendal.

Fra først til sidst rummer denne bog en kæde af dramatiske begivenheder under 2. verdenskrigs første dage i det fjerne Østen. Søkrigsbegivenheder, luftangreb, forlis og japansk fangenskab kæder sig rundt om bogens hovedhandling og giver en kolorit, et broget indtryk af de vekslende begivenheder, der her udspilles i et eksotisk milieu — en roman, der nok skal vide at fængsle sine læsere.

»Jul paa Havet 1958«. »Vikingen«s forlag.

Farverigt og straalende, interessant og fængslende foreligger »Vikingen« julehæfte som altid i god tid — heller ikke i aar maa det savnes i gavepakken til sømanden eller paa den søfartsinteresseredes julebord. Historiske begivenheder, oplevelser og andre virkelighedsskildringer er her blandet med skitser og noveller, skønne farvebilleder og smukke vers — givetvis den rigtige julelæsning for søens folk.

Marineforeningens Glas

Salget af disse smukke glas giver fortsat en indtægt til Marineforeningens Admiral Carstensens Fond — støt denne ved køb af glassene; de er velgørende som præmier eller julegaver. Prisen er:

Kr. 7,50 for øl- og whiskyglas,

Kr. 4,50 for portvinsglas og

Kr. 4,00 for snapseglas.

Det er en nydelse

at drikke af Marineforeningens glas!

ASKESKÅLE

vaser og glas

m. m.

dekoreret i hånden med kongeskibet, marinens skibe og Marineforeningens emblem. Bestilles gennem skibschefen eller direkte.

HILLIGSØE

Polarvej 19 - Aarhus

AALBORG

BERG KNUDSEN'S

SLAGTERFORRETNING

SKIBSPROVIANTERING

Korsgade 28 — Telefon 2592 — Aalborg

Aalborg Sømandshjem

Hyggelige restaurationslokaler og god mad

Teglgaardshaven . Tlf. 1986

Nymonterede værelser med rindende vand

AARHUS

Aarhus „Artol“ Renseri

Telf. 3 00 30

VILLY KYST GLARMESTER

TELEFON 6 96 96

Tordenskjoldsgade 3 — Aarhus

Aargang 8968/1928

AARHUS MASKINFABRIK

Telf. 3 67 44

Kraner — gravemaskiner og transportantæg

ALT VEDR. ELEKTRISK INSTALLATION

(Speciale: Skibsinstallationer)

Reparationer af enhver art

Radio, ekkolod, dynamoer, motorer

JOHS. HØJHOLT SØRENSEN

Dynkarken 10 v. Aarhus havn.

Tlf. 3 20 71

A/S AARHUS FLYDEDOK

og MASKINKOMPAGNI

Tlf. 3 40 00

BORNHOLM**Skibsprovantering**

John Hintzes enke - Rønne

Alfred Th. HaagensenJUVELER, GULDSMED & GRAVØR
St. Torv 8 - Telf. 270

Simon Madsen

RØNNE

ESBJERG**Claus Sørensen**

Esbjerg

H. J. Christensen & SønVAADBINDERI OG TOVTØRRERI
ESBJERG**Esbjerg Skibshandel**

v/ Harald Nielsen

Ny Havn

Tlf. 2198

»Hotel Spangsbjerg«Mødested for marineforeningens
medlemmer

ESBJERG

Tlf. 1753 - 1754 - 1755

Jensen & Lauridsen

Skibsbyggeri

ESBJERG

TLF. 2053

FREDERICIA

Den „Folkelige Forsamlingsbygning“

»Fremad« Tlf. 85 - Vald. Pedersen

God mad — Billige priser

FREDERIKSHAVN**ELECTRA ¹/_S**

Elektroinstallatørfirma

Danmarksgade 38 Frederikshavn Tlf. 239

Johan Damsgaard

Kolonial & skibshandel

Tlf. 63

Frederikshavn

P. CONRADSEN

Teknisk maskinforretning

SKIBSARTIKLER — OLIE

TLF. 900

Einer Sørensen

STEVEDORE

Havnegade 11 - Telf. 932 - Frederikshavn

FYN

AKTIESELSKABET

SVENDBORG**SKIBSVÆRFT****Carl Antonsen**

Guld- og sølvsmed

N. Due-Petersen**& Kryger** INGENIØRER

Telf. 118 (3 ledn.)

Svendborg

HIRTSHALS

Sig det med blomster

»VIOLA« Telf. 74**Carlsen & Aaens Vaadbinderi**

Hirtshals — Tlf. 180

VAAD - TRAWL OG TOVVÆRK

Hurtig reparation

Levorsen & Jørgensen*Lys-kraft-skibsinstallation-ekkolod*

Betjening dag og nat — Tlf. Hirtshals 11

Marine! Aflæg et besøg paa**SØMANDSHJEMMET**

A. SAMUEL

TLF. HIRTSHALS 37

HORSENS**Horsens Sølv****KOLDING****Kolding Rugbrødsfabrik**

P. B. KLAABORG

Telf. 58 - 569

NYKØBING F.**Nykøbing F. Bryghus**

Lager og pilsner

NYKØBING M.**MORSØ STØBEGODS**

Nykøbing Mors.

AKTIESELSKABET

N. A. CHRISTENSEN & CO.

Kongelig hofleverandør

RANDERS

AKTIESELSKABET

Bryggeriet „Thor“

RANDERS

Chas. MortensenSEJL, PRESENNING, FLAG OG
TELTFABRIK

Randers

Telf. 529

SILKEBORG

Gamle marinere mødes i marinestuen

AKTIESELSKABET

DEN FOLKELIGE FORSAMLINGSBYGN.

Vestergade 26

Tlf. Silkeborg 68

SKAGEN**Oscar Skougaard**

Aut. installatør

Tlf 41345

Skibradio, sendere og pejleanlæg

Sejl, flag og presenninger

Sejlmager Alex Jørgensen

Skagen

Tlf. 41423

SKIVE

Harald Espersen Frederiksgade 5

Statsaut. installatør — Ing. M. I. K.

*Radio-apparater Elektriske anlæg***SØNDERBORG**

Sønderborg Andelsmejeri

Telf. 61 — 487

THYBORØN**Thyborøn Fiskeauktion**

v/ Albert Steen - Telf. 57

VEJLE^A/_S Vejle Mælkekompani

Vedelsgade 85 - Tlf. 335 - 336

Udgivet af »Marineforeningen«. Redigeret af G. Honnens de Lichtenberg.
Hovedforeningens og bladets kontor: Havnegade 55, København K., kontor-
tid daglig kl. 13—16, lørdag undtagen. Telf. Palæ 2886. Postkonto nr. 1608.
Annonceekspektion: Amaliegade 22, Kbhvn. K., Central 611, Postkonto 3253.

Holbæk Amts Bogtrykkeri, Holbæk

MEMLEM AF
FORENINGEN AF DANSKE
UGEBLADE, FAGBLADE OG TIDSSKRIFTER